משניות מבוארות

מסֶכֶת פֵּאָה פרק ז

פרק ז א) כָּל זֵית הוּא הַדִּין לִשְׂאֵר אִילָנוֹת, שֶׁיֵּשׁ לוֹ שֵׁם לִשְׁבַח בְּשָׂדֶה, אֲפִלּוּ כְּזַיִת הַנְּטוּפָה, שֶׁהֲיָה נוֹטֵף מִמֶּנּוּ שֶׁמֶן בְּעוֹדוֹ בְּעֵין בְּשָׁעוֹת, אֲפִלּוּ רַק מִקְצַת שָׁנִים, **וְשִׁכְחוּ, אֵינוֹ שִׁכְחָה.** הַכָּתוּב (דברים כ"ד י"ט) "וְשָׁכַחְתָּ עֹמֶר" כְּשֶׁאֵין אַתָּה עָתִיד לִזְכֹּרוֹ, לְאַפּוֹקֵי זֶה שֶׁיִּזְכֹּר מִמֶּנּוּ. **בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים** שֶׁאֵינוֹ נִקְרָא שְׁכוּחַ בְּשֶׁהֲזַיִּת נִכָּר, **בִּשְׁמוֹ** שֶׁנִּשְׁאַר לוֹ מִזְּמַן, **אוֹ וּבְמַעֲשֶׂיו** שֶׁל עָתָה, **אוֹ וּבְמִקּוֹמוֹ** הַמְיֻחָד כְּיצַד **בִּשְׁמוֹ** כְּגוֹן **שֶׁהָיָה שִׁפְסוֹנִי** שֶׁזֵּיתָיו שׁוֹפְכִים שֶׁמֶן הַרְבֵּה, **אוֹ בִּשְׁנֵי** הַזֵּיתִים שֶׁמַּכִּיר זֵיתִים אֲחֵרִים, שֶׁמּוֹצִיא הַרְבֵּה, שֶׁמֶן, **בְּמַעֲשֶׂיו** כְּגוֹן **שֶׁהוּא עוֹשֶׂה** מוֹצִיא זֵיתִים הַרְבֵּה, **בְּמִקּוֹמוֹ** כְּיצַד, **שֶׁהוּא עוֹמֵד בְּצַד הַגַּת,** מְקוֹם דְּרִיסַת הַזֵּיתִים, **אוֹ בְּצַד הַמְּרָצָה** שֶׁיֵּשׁ בַּגַּת, שֶׁרָאוּי תָּמִיד, וְכֵן הַדִּין בְּשֹׁאַר הָאִילָנוֹת שֶׁאֵינוֹ שֵׁם לוֹ שֵׁם לִשְׁבַּח, אֵינוֹ שִׁכְחָה וְאִם כֵּן הַשְּׁדֵה מִשְׁבָּח, יֵשׁ בּוֹ שִׁכְחָה, **וּשְׁאָר כָּל אִילָנֵי הַזֵּיתִים שֶׁנֵּי שְׁנֵי אִילָנוֹת, שִׁכְחָה, וּשְׁלֹשָׁה אֵינוֹ שִׁכְחָה** (כב"ה בפרק ו' משנה ה') **רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר, אֵין שִׁכְחָה לְזֵיתִים,** מֵרֵי בִּזְמַן הַחָרֵבָן, שֶׁבָּא אַדְרִיָנוֹס הָרָשָׁע וְהֶחֱרִיב אֶת הָאָרֶץ וְלֹא נִשְׁאֲרוּ זֵיתִים הַרְבֵּה וְלֹא הָיוּ מְצוּיִים: **ב)** אִילָן **זַיִת שֶׁנִּמְצָא עוֹמֵד בֵּין שֵׁשׁ שׁוּרוֹת של שְׁנֵי מְלֻבָּנִים,** שֶׁל בֵּינַיִם כְּנֶגֶד שְׁנֵי אִילָנוֹת, **שִׁכְחָה,** בְּבוּאָה שֶׁנִּזְרְעוּ בֵּין הַזֵּיתִים, **וְשִׁכְחוּ, אֵינוֹ שִׁכְחָה,** דְּהָנֵי כְּמוֹ שֶׁכִּסּוּהוּ בְּקַשׁ, אוֹ עֲמָדוּ עֲנָיִים בְּפִנּוּי הַסְּכָרָה ה' מִשְׁנָה ד' דְּאִינּוּ שִׁכְחָה. אִילָן **זַיִת שֶׁיֵּשׁ לוֹ סְתָתִים זֵיתִים וְשִׁכְחוּ, אֵינוֹ שִׁכְחָה,** כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ לְעֵיל פֶּרֶק ו', שֶׁבְּסְתָתִים לֹא שֵׁיְרָ שִׁכְחָה. **בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים** בְּכָל אֵלּוּ שֶׁאָמְרוּ בַּמִּשְׁנָה א' שֶׁאֵינוֹ שִׁכְחָה, מִפְּנֵי שְׁמוֹ וּמַעֲשָׂיו וּמְקוֹמוֹ, **בִּזְמַן שֶׁהִתְחִיל בּוֹ לְלַקֵּט, אֲבָל אִם הִתְחִיל בּוֹ, אֲפִלּוּ** כְּזַיִת הַנְּטוּפָה **בְּשַׁעְתּוֹ וּשְׁכָחוּ, יֵשׁ לוֹ שִׁכְחָה,** אִם לֹא שֶׁנִּשְׁאַר בְּסְתָתִים, לְאַפּוֹקֵי הַסְּבָרָה. דְּכָל זְמַן שֶׁלֹּא הִתְחִיל יְזַכֵּר מִמֶּנּוּ, אֲבָל אִם הִתְחִיל, אֲפִלּוּ לֹא גָּמַר, לֹא מִכְרַח שֶׁיִּזְכְּרֶנּוּ. **כָּל זְמַן שֶׁיֵּשׁ לוֹ** זֵיתִים **תַּחְתָּיו** שֶׁל אִילָן, אֲפִלּוּ שֶׁכָּח בְּרֹאשׁוֹ, **יֵשׁ לוֹ בְּרֹאשׁוֹ** וְלֹא הָוֵי שִׁכְחָה, **רַבִּי מֵאִיר** מִקַּל וָחוֹמֶר **הַמְּחַבֵּא,** שֶׁבּוֹדֵק בְּעֵל הַבַּיִת אֶת הַסּוּלָּם בְּמַחְבֹּאֵי הַזֵּיתִים מְקוֹם שֶׁהַזֵּיתִים נְחְבָּאִים תַּחַת הָעָלִין, וְחוֹבְשִׁים עַל יְדֵי מִקְלוֹת שֶׁיִּפּוֹלוּ (תפא"י) מֵאֵז מִתַּחְתָּיו שִׁכְחָה, אֲבָל כָּל זְמַן שֶׁלֹּא הָלַךְ הַמְּחַבֵּא, אֲפִלּוּ לֹא נִשְׁאֲרוּ אֶלָּא שְׁנַיִם, לֹא הָוֵי שִׁכְחָה, דְּיֵשׁ פֵּרוּשׁ וּעוֹלוֹלוֹת בְּכָרֶם הַמְּסֻיָּג, וְעַל זֶה בָּאָה הַמִּשְׁנָה הִלְכוֹת פֵּרוּשׁ וּעוֹלוֹלוֹת, וְנִקּוּט כְּלָלָא בְּיָדוֹ, בְּכָרֶם שֶׁיֵּשׁ אַרְבַּע מִתְּנוֹת עֲנָיִים פֵּאָה, שִׁכְחָה, פֵּרוּשׁ, וּעוֹלוֹלוֹת, בְּתְבוּאָה שֶׁלֹּשׁ לְקָט, שִׁכְחָה, וּפֵאָה, בְּאִילָן שְׁתֵּים פֵּאָה, וְשִׁכְחָה, (רמב"ם: וּקְרוֹבוֹת לְקָט וּשְׁכֵחָה ר' מנחם ה' ר' יהודה ה' ר' יוסף ה' ר' אברהם ה' ר' אליעזר ה' ר' אלעזר ה' ר' אלעזר ה' ר' אל